

Mantas Areima

Nostalgija

Neišgalvota
gyvenimo
emigravus
istorija

ynlleth

WOLVERHAMPTON

JOBS

LVNS: RNS: ONA
F/T & On-call: April
Mon-Fri: 1150

Mantas Areima

NOSTALGIJA

**Neišgalvota gyvenimo emigravus
istorija**

© Mantas Areima, 2007

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2012

Smarkiai pustė. Snaigės lipdyte lipdė automobilio stiklą. Valytuvai jas kaskart nublokšdavo šalin lyg perspėdami, kad čia turi būti matoma erdvė. Snaigės lenktyniaudamos lėkė dideliu greičiu. Pasiekusios priekinį langą, mesdavosi į šonus, virsdamos skysta mase.

Nors kalendoriuke juodu šratinuku apibraukiau lapkričio aštuonioliktąją, tačiau siaučianti pūga perspėjo – laikas, rudeni, ruoštis atostogų – artinasi karalienė žiema.

2004-iesiems einant į pabaigą buvo lemta pamatyti pirmąjį sniegą, – galbūt paskutinį, nes, kiek teko girdėti, Anglijoje visi metų laikai vienodi, o sniegas ten iškrenta kartą per dešimtmetį. Su dideliu jauduliu ir džiaugsmu, kad matome krentančias snaiges, palikome Lietuvą, tą pabodusį, nieko naujo nežadantį kraštą. Gimtą kraštą...

[važiavus į Latvijos teritoriją, pūga nurimo. Kristina liūdnai žiūrėjo į tolį. Ką ji galvoja, neišdrįsau paklausti. Turbūt tą patį, ką ir aš – prieš akis nežinomybė... Norėjau tikėti, kad viskas bus gerai, kitaip ir negali būti. Toks žmogaus gyvenimas – monotonija sekina, o keisti kažką norisi, eiti į priekį, ieškoti to, ko tikiesi ir apie ką svajoji. Daugelis svajoja apie geresnį gyvenimą... Svajojome ir mes...

Rygos oro uostas. Skrydis – vienuoliktą valandą vakaro. Atvažiuome gerokai anksčiau. Teko laukti.

– Matuk, kaip manai, ar viskas bus gerai? – nerimavo Kristina.

– Tikėkimės, mažyte...

Su Kristina susipažinau prieš ketverius metus, kai jai buvo septyniolika, o man – dvidešimt vieneri. Tada dar negalvojom, kad slapti pasimatymai virs rimtesniais santykiais. Tuo metu galvoje lakiojo vėjai – eilinė diena, eilinė panelė, eiliniai pasilinksminimai su draugais. Tačiau ji viską pakeitė, tiksliau, padėjo pakeisti.

Turbūt jokia kita nebūtų atradusi tiek kantrybės man, kiek Kristina. Meilė nugali viską! Kai dvi širdys išvien, lengviau eiti gyvenimo vingiais. Kai pats myli ir jautiesi mylimas, esi laimingas. Tačiau visiškai laimei kažko trūko... Ryžomės vykti į visų išsvajotąją Angliją. Svarbiausia – dviese, o kartu niekas nebaisu.

Laukti įgriso. Kuo labiau artėjo skrydžio valanda, tuo labiau ėmė neapsakomas jaudulys. Ne dėl to, kad pirmą kartą teks skristi lėktuvu, o todėl, kad mus turėjęs lydėti Raimis vėlavo. Prisiskambinti negalėjome – ne ryšio zona arba

telefonas išjungtas. Raimis važiavo kita mašina, turėjo pasirodyti prieš valandą. Nervino, nes mums šita kelionė – pirmas kartas, o Raimis – senas vilkas Anglijoje. Dirbo pas anglą, autoservise, apie penkerius metus. Raimį pažinojome kaip kraštiečių. Žadėjo mus Anglijoje nuvežti pas Terbauskus, kurie parūpins gyvenamąją vietą ir kokio nors darbelio pradžiai. Raimis nekėlė didelio pasitikėjimo. Kalbantis jo akys bėgiojo į šonus, o netikra šypsenėlė veide rodė, jog žmogus nenuoširdus. Be to, jo pažadai padėti, paremti iš pradžių svetimoje šalyje neteikė jokių vilčių.

Iki skrydžio liko kiek mažiau negu valanda. Raimis vis nesirodė, nors pats laikas priduoti bagažą.

– Matai, gal nebeskrendam? Kaip mes vieni? Kas pasitiks? Nežinia, kas Raimiui nutiko, – abejodama dairėsi Kristina.

– Nusiramink, turim skristi, neprapulsim ir be Raimio. – Ramindamas save, stengiausi nuraminti ir ją.

Pridavę bagažą, nuėjome prie muitinės. Įtampa augo. Vidinė ramybė ir nerimas kovojo tarpusavyje. Patikrinus pasus prisėdome laukiamojoje salėje. Beliko įlipti į lėktuvą ir... skrydis!

Įtampai pasiekus kulminaciją atsirado Raimis.

Lietuvoje siautė pūga, keliai slidūs, taigi vėlavo.

Lėktuve labai komfortiškai nesijautėm, anaip tol – sėdynės mažos, siauros, nepatogios. Tačiau tai niekis, svarbu, kad skrendam į svajonių šalį! Pro iliuminatoriaus langą gerai matėsi lėktuvo sparnas. Kai geležinis paukštis įsibėgėjo, sparnas tabalavo į visas puses. Atrodė tuoj nutrūks...

Atsiplėšėme nuo žemės. Rygos oro uostas išnyko iš akių. Bekylant užkrito ausys. Nurijus seiles, vėl atsikišdavo.

Slėgis! Savotiškai įdomus jausmas. Įsivaizdavome, kad esame du jauni gulbiukai. Plasnodami aukštai danguje, sparnais lietėme minkštus, purius debesis... Kristina užmigo, o aš niekaip negalėjau užlipinti akių. Snūduriavau, bet tai ne miegas, jaučiau, kas dedasi aplinkui. Akies krašteliu mačiau vaikstančias stiuardeses, siūlančias nusipirkti įvairių gėrimų bei užkandžių. Nežinios įtampa neleido man visiškai atsipalaiduoti. Savisaugos instinktas veikė.

Po kelių valandų, lėktuvui leidžiantis, pro

iluminatorių išvydau daug mažų švieselių kaip žvaigždžių danguje, tik jos mirgėjo žemėje. Svetimoje žemėje. Nepažįstamoje, bet išsvajo-toje. Anglija! Milijonai spalvotų žiburiukų tam-sioje naktyje reiškė, kad gyvenimas verda. Juk apačioje – Londonas.

Kristina pabudo. Kartu grožėjomės mirksinčiu miestu. Lėktuvas nusileido netoli Londono. Išlipę sekėme paskui Raimį. Jis mažai kalbėjo, šypsojosi sukandęs dantis. Įsėdome į metro. Jaudulys neatslūgo, vis stiprėjo. Aplinkui – svetimi žmonės, svetima kalba, viskas sveti-ma. Išlipę iš metro, priėjome pasų patikrinimo poskyrį. Pagyvenusi moteriškė, pažiūrėjusi į pasą, po to į veidą, plačiai nusišypsojo.

– *Welcome to England!*

– *Thank you very much!* – atsakiau, nes šitą sakinį tikrai gerai mokėjau.

Susirinkome bagažą. Mūsiškį sudarė du krep-šiai. Vienam žmogui leistinas svoris – dvide-šimt penki kilogramai, iš jų dešimt galima neš-tis į lėktuvą. Patarti Terbauskų, įsidėjome po bloką cigarečių, litrą spiritinio gėrimo. Anglijo-je cigaretės brangios, vienas pakelis – nuo tri-jų iki šešių svarų, t. y. nuo penkiolikos iki tris-dešimties litų. Čia cigaretės vienas iš geresnių spekuliacijos būdų. Pigiai perki Lietuvoje,

brangiau parduoti Anglijoje. Paklausa didžiulė.

Mes, kaip nerūkantys, taip pat tikėjomės parduoti tas nikotino suktines ir taip atsiimti nors kiek už kelionę.

Prie išėjimo durų pamatėme stovintį pusamžį vyriškį su ūsais panosėje. Jis akylai dairėsi į šalis lyg ko ieškodamas. Akimis sugavęs Raimį, rankos mostu pakvietė savęs link. Priėję pasisveikinome. Prisistatė – Artūras iš Vilniaus. Sulipome į jo automobilį. Dar laukė netrumpa kelionė. Iki gyvenvietės, kur buvo įsikūrę Terbauskai, nuo oro uosto – apie dvi valandos kelio. Raimis su Artūru visą laiką plepėjo, dalijosi įspūdžiais, aptarinėjo reikalus. Kristina, prigludusi prie manęs, vėl pasinėrė į miegą. Aš, nors ir labai norėjau nusnausti, niekaip nepajėgiau. Prakeikta įtampa nedavė ramybės. Rodės, tuoj nulūšiu, tačiau girdėjau vyrų balsus. Jaučiausi nesaugiai.

Privažiavome kaimo vietovę. Akla tamsa gaubė mažus lyg vaiduoklius namukus. Prie vieno iš jų mašina sustojo. Nerangiai išlipome į kiemą. Kristina jautėsi žvalesnė, nes kiek numigo, o mane tuo metu kaip tyčia suėmė toks snaudulys, kad norėjosi kristi į minkštus patalus ir paskęsti sapnuose. Kelionė išvargino...

Prasivėrė namelio durys. Mus pasitiko užsi-

miegoję Terbauskai – vyras ir žmona – kraštiečiai, iš gimtojo miestelio.

Virgis Terbauskas apie metus laiko gyveno ir dirbo Anglijoje. Po to atsivežė žmoną. Virgis – linksmo būdo pusamžis vyriškis, mėgėjas išlenkti taurelę, skelti ne vieną bajerį, verčiantį iš koto. Sąmojo jam niekada netrūko. Jo žmonos Vilmutės gerai nepažinojome. Prieš tai matėme tik vieną kartą. Ramaus būdo, apkūnoka moteriškė atrodė geros širdies. Prisiminiau valiūkišką Virgio pasakojimą apie pačias įkaušusių vyrų draugijoje. Išgėręs iki dugno – naminio alaus bokalą ir nusibraukęs nuo ūsų putą, Virgis diktatoriškai tarė: „O kai aš grįžtu pasiekęs kondiciją namo – žmona tuoj prie kojos. Aš trept koja – ji man valgyt atneša, trept kita – į lovą, trept abiem – ant užuolaidų kar-nizo tupi. Pas mane – griežtai...“

Kas žino, kiek teisybės jo pasakojime, bet man atrodo, dažnas vyras, išgėręs alaus, paporins panašią istoriją.

Virgis mums ir pasiūlė vykti į Angliją, grįžęs namo atostogų. Jo pasakojimas tiesiog mus sugundė. Kaip dabar pamenu jo žodžius: „Anglija – svajonių šalis! Aukso kasyklos! Dirbti nesunku, vaikštinėti sau rankas susikišęs į kišenes, vieną kitą žolytę išrauni, vieną kitą papu-

vusį žirnelį į konvejerį įmeti... Dūrą pastumdai¹, o savaitės gale tris šimtus svarų susišluoji. Pinigai byra kaip iš gausybės rago...”

Pridėję, padauginę ir padaliję, likom patenkinti. Apsisprendėm – vyksim į svajonių šalį.

Terbauskai nelegaliai dirbo įvairius žemės ūkio darbus. Ten pat žadėjo įtrinti ir mus.

– Sveiki, emigrantai! – suriko kaip visada šmaikštusis Virgis, paglostęs užsiritusius ūsus.

– Prašom prašom į vidų, – kvietė moteriškas balsas.

Susėdome prie nedidelio staliuko namo hole. Visuose anglų namuose holas – svarbiausia patalpa, kur susirenka šeima ir priimami svečiai.

Terbauskienė netrukus atnešė karštų sumuštinių su sūriu, užplikė arbatos. Vieninteliam Raimiui, kaip išskirtiniam svečiui, patiekė keptų vištos šlaunelių su bulvytėm fri ir garnyru. Suprantama, juk Raimis – giminė, Virgio svainis vedęs jo seserį. „Kam tas akivaizdus išskyrimas?“ – pamaniau. Apetito neturėjau, o po to

¹ Durnių pavolioji (žarg..). (Čia ir toliau autoriaus pastabos.)

jis visai dingo. Iš mandagumo suvalgiau su-
muštinį, – vis dėl to priklausėme nuo Terbaus-
kų malonės.

Pašnekesys klostėsi vangiai – simboliški
klausimėliai, atsakymai, kaip sekėsi kelionė, ir
panašiai. Tuo metu rūpėjo miegas, juk buvau
nė bluosto nesudėjęs. Laikrodis rodė ketvirtą
valandą ryto. Neturėjau ūpo kalbėtis. Mieguis-
tas knapsėjau minkštame fotelyje. Ilgai tylė-
jęs, Artūras paklausė:

– Ar turite teises?

– Taip, turime abu, – patikslino Kristina.

– Tai gerai, jums būtinai reiks nusipirkti ma-
šiną, nes Anglijoje be mašinos kaip be rankų ir
be kojų. Čia automobilis – ne privalumas, o
būtinumas, – dėstė Artūras.

– Čia be tačkos prapuolę, – suniurzgėjo Rai-
mis, grauždamas vištieną nuo kaulelio ir
braukdamas per barzdą varvančius taukus.

– Kodėl taip manot? – paklausė Kristina.

– Todėl, kad iki darbų, kuriuos teks dirbti,
pėsčiomis nenu eisite. Iki arčiausio darbo nuo
čia – valanda kelio, iki tolimiausio – reiks pa-
važiuoti net kelias valandas. Iš pradžių jus pa-
vežios tas, kas turi savo transportą ir kam pa-
keliui į tą patį darbą. Jums paskambins darb-

davys iš vakaro ir praneš, kada ir kur rytoj teks dirbti. Kiek valandų dirbsite, sužinosite vietoje. Gali būti, kad leis padirbti kelias valandas, gali būti – dešimt-dvylika valandų.

Atminkit, kuo daugiau valandų, tuo daugiau pinigų. Už valandą – keturi svarai – nei daugiau, nei mažiau. Užtat jokių mokesčių atskaičiavimų, kiek uždirbsit, tiek ir gausit. Be to, čia kiekviena paslauga mokama. Kas jus veš į darbą, tam turėsit sumokėti už kurą. Algą gausit kiekvienos savaitės penktadienį, ją atveš darbdavys, tiesiai į namus, iš anksto atsiskaičiavęs už nuomą – keturiasdešimt svarų nuo žmogaus, – paaiškino Virgis.

– Kaip supratau – būsime priklausomi nuo skambučio? – žiovaudamas paklausiau.

– Ir dar nuo oro sąlygų. Jeigu užeis lietūs – garantuotai nedirbsite, teks pasėdėti namie, nes per tokius orus technika negali įvažiuoti į laukus, – pridūrė Terbauskas.

„Na ir paporino! Žemės ūkis! Nelegalai! Viskas painu ir daug klaustukų...“

Miegas mane baigė suvystyti kaip mažą kūdikį. Norėjau kur nors prigulti, bet staiga Virgis išblaškė visus miegus.

– Tarp kitko, jums šiandien šeštą valandą – į

darbą. Atvažiuos toks Darius. Kartu dirbsite. Kiek dabar? – pažiūrėjo į laikrodį. – Penkios, galit pradėt ruoštis, už valandos išvykstat...

Susižvalgę su Kristina, apstulbom: „Iš karto į darbą! Nepailsėjus! Be miego!“ Bet smalsumas nugalėjo: „Idomu, kas per darbas, kokia aplinka...“

– Nieko ten sudėtingo – vieną kitą bulvytę pamėtysit... Laikas prabėgs nepastebimai. Tik šiltai apsirenkit! Ar turit prastų rūbų? – tėviškai susirūpino Virgis.

Turėjom keletą drapanų, dar porą šiltų megztinių davė Terbauskai. Tik vienais batais atvažiavom, kitų neįsidėjom, manėm, vietoj nusipirksim.

– Jums guminių reiktų... Prieš kelias dienas smarkiai lijo...

– Nieko, vėliau nusipirksite, – žiūrėdamas į mūsų apavą, svarstė Terbauskas.

Pirmą kartą kaip pirmą kartą. Keliavom į nežinią, todėl kuo mažiau papildomų šmutkių su savimi norėjom taisyti. Viename krepšyje turėjome maisto, vaistinėlę. Kitame – kelis rūbelius, higienos priemonių. Trumpiau tariant, *Vsia žizn' v karmanie*, arba „Visas gyvenimas – krepšyje“.

- Įsidėkit ko užkasti! Suteiks dvi pertraukėles
- po penkiolika minučių.

Turėjome paltelę lašinių, rūkytos dešros, duonos, riešutų... Badas negrėsė.

Apsitūloję lyg šuldu buldu meškinai laukėme vairuotojo. Raimis ir Artūras atsisveikinę išvažiavo savo keliais. Netrukus atvyko Darius. Virgis supažindinęs palinkėjo gero darbo ir nuėjo su žmona miegoti.

Sulipome į automobilį. Pritūpia priekyje, Kristina – gale. Vairas – ne kairėje pusėje, kaip mums įprasta, o dešinėje. Šyptelėjau, prisiminęs, kad Anglijoje eismas kitoks nei visoje Europoje.

Švito. Važiovome gana greitai. Su Kristina pasinėrėme į snaudulį. Viena ausimi girdėjau vairuotojo postringavimus apie Angliją. Iš jo kalbos supratau, kad į svajonių šalį atvykome visai ne laiku.

- Žemės darbų sezonas eina į pabaigą. Prsidės nedarbymetis. Šiuo metu ypač lietingi orai. Žmonės sėdi be darbo. Netrukus Kalėdos – anglams šventas metas – darbai sustoja, atostogauja kelis mėnesius. Dabar visi tepa slides iš Anglijos, nes be darbo – tik į skolas sulįsit – nuomą mokėt reikia, pavalgyt irgi.....

